

ע"מ 27082-04-11 נחמה נ' פקיד שומה רמלה

בפני כב' השופט ד"ר אחיקם סטולר

מבקשים

1. עיתון "כלכליסט"

2. הדר קנה

שניהם ע"י עו"ד מוזר ואח'

נגד

משיבים

1. שלמה אליעזר נחמה

ע"י עו"ד יניב שקל ממשד עו"ד שקל ושות'

2. פקיד שומה רמלה

ע"י פרקליטות מחוז ת"א אזרחי (עו"ד ויינשטיין)

החלטה

בפני בקשה להתיר לפרסם הליך ערעור שהגיש מר שלמה נחמה (להלן: "המערער"), על שומת המס שנקבעה לו בגין עסקת מכירת אחזקותיו בחברת אריסון אחזקות, וכן להתיר לפרסם אודות פרטי הסדר הפשרה שאליו הגיע המערער עם רשויות המס, ואשר קיבל תוקף של פסק דין.

הצדדים והרקע:

1. המבקש 1 – כלכליסט, הוא עיתון כלכלי יומי (להלן: "כלכליסט"); המבקשת 2 - הדר קנה, היא עיתונאית אצל המבקש 1, המעוניינת לפרסם אודות הליך הערעור שהגיש

המערער על שומת המס שנקבעה לו בגין עסקת מכירת אחזקותיו בחברת אריסון אחזקות, ועל הסדר הפשרה אשר קיבל תוקף של פסק דין.

2. על פי הנטען בבקשה, המערער הנו איש עסקים מוביל ומעורב במשק, שהיה מבכירי "קבוצת אריסון השקעות" ושימש למעלה מעשור כיו"ר בנק הפועלים. במהלך שנת 2006 מכר המערער לגב' שרי אריסון את כל אחזקותיו, בשיעור 17%, במניות חברת אריסון השקעות. ככל הידוע למבקשים תמורת מכירת מניותיו, קיבל המערער סכום הנאמד במאות מיליוני שקלים.

3. ככל הידוע למבקשים, המערער נדרש ע"י רשות המיסים לשלם בגין התמורה שקיבל מעסקת המכירה של מניותיו מס בשיעור מלא. ככל הידוע למבקשים, המערער ערער בפני בית המשפט על שומת המס שנקבעה לו, והצדדים הגיעו להסדר פשרה שקיבל תוקף של פסק-דין, לפיו גובה המס שעל המערער לשלם יעמוד על סך מופחת.

טענות הצדדים

טענות המבקשים

4. לטענת המבקשים איסור הפרסום איננו מהווה חלק אינטגרלי של ההוראה על ניהול הדיון בדלתיים סגורות. נוכח העובדה שעסקת מכירת אחזקותיו של המערער בחב' אריסון אחזקות (שהיא חברה ציבורית), סוקרה בהרחבה בתקשורת, והיה בה עניין ציבורי רב. סכום השומה שנקבע כי על המערער לשלם לרשויות המס בגין העסקה הנ"ל אינו עניין של מה בכך, ואחוז השומה שנקבע הוא מעניינו של הציבור. לטעמם של המבקשים, אין מקום ואין הצדקה להסתיר מידע זה מהציבור, במיוחד לאחר שההליך הערעור על שומת המס נסתיים.

אין מקום למנוע את פרסום דבר הגשת הערעור ואת השאלות המשפטיות שהוא מעורר, שכן ערעור מס אינו שונה מכל תובענה אחרת, ככל שהדבר נוגע לפומביות הדיון, שכן יש עניין ציבורי רב בהתרת הפרסום.

5. לטעמם של המבקשים, כלל פומביות הדיון גובר במקרה זה על האינטרס האישי של המערער שלא להתיר פרסום. משלא ניתן צו איסור פרסום וגם לא התבקש צו שכזה, אין עילה לאסור את הפרסום המבוקש בבקשה זו. שכן, הפרסום הוא הכלל ואיסור הפרסום הוא החריג.

6. המבקשים טוענים שהם בעלי מעמד בבקשה להתרת הפרסום כי הדיון בבקשת רשות פרסום מהווה הליך עצמאי ונפרד מן ההליך נושא הדיון בתיק העיקרי, פלילי או אזרחי ; והוא מתנהל במסגרתו של ההליך העיקרי כ"הליך נלווה".

7. מהטעמים שלעיל, התבקש בית המשפט לאפשר למבקשים להביא לידיעתו של הציבור את דבר הערעור, ואת פרטיו של הסדר הפשרה, שקיבל תוקף של פסק-דין, בין המערער לבין רשויות המס.

טענות המערער

המערער מתנגד לבקשה מכמה טעמים:

8. המבקשים לא הגישו אותה בידיים נקיות. מאחר שלא פרטו והסבירו מהיכן נודע להם על הליך הערעור ועל השומה נשוא הבקשה, בעיקר נוכח העובדה שעסקינן בהליך שהתנהל מלכתחילה בדלתיים סגורות.

9. נוכח הוראת סעיף 234 לפקודת מס הכנסה [נוסח חדש], התשכ"א- 1961 (להלן - "הפקודה") האוסרת על כל אדם למסור או לעשות שימוש במידע סודי על שומות הזולת, מתעורר החשד שעצם מסירת המידע, נשוא הבקשה, למבקשים נעשה תוך כדי הפרת האיסור הנ"ל בידי המקור והפרת הוראות סעיפים 2(7) ו- 5 לחוק הגנת הפרטיות, התשמ"א- 1981 (להלן- "חוק הגנת הפרטיות"). אם המקור הוא איש רשות המיסים עצמה, מתעורר חשד נוסף, שמסירת המידע למבקשים נעשה גם תוך הפרת חובת הסודיות אשר קבועה בסעיף 231(א) לפקודה. משכך, כל עוד לא פרטו המבקשים את זהות המקור שמסר להם את המידע החסוי נשוא בקשתם, יש למחוק על הסף את בקשתם. זאת, מחשש שתהווה מתן פרס לעברייני המדליף ושותפיו.

10. באשר לעקרון פומביות הדיון אל מול עקרון הדיון בדלתיים סגורות והגנת הפרטיות, טוען המערער שבערעורי מס הכנסה איסור הפרסום הוא הכללי, והפרסום הוא החריג מאחר שנקבע נקבע בצמוד לפסק הדין שהסכם הפשרה לא יפורסם.

11. הכלל בדבר פרסום הליכי ערעור מס הכנסה, נקוב בסעיף 154(ג) לפקודה, לפיו ערעור מס הכנסה בפני בית המשפט המחוזי ישמע בדלתיים סגורות, אלא אם לבקשת המערער, ולבקשתו בלבד, הורה בית המשפט אחרת. כלל זה יש אף לקרוא על רקע כלל הוראות החיסיון בסעיפים 231 – 235 לפקודה כמקשה אחת. הוראות אלו כוללות: חובות סודיות לממלאי תפקיד וחסינות מפני הצורך להעיד בניגוד לחובה זו (ס' 231-232 לפקודה); עבירה פלילית שבצידה עונש מאסר על מסירת מידע על ידי כל אדם הנוגע להכנסתו של אדם או לפרט שבהכנסתו (ס' 234 לפקודה); ואף קביעה שחובות הסודיות גוברות על הוראה שבדין המחייבת למסור ידיעות (ס' 235 לפקודה).

12. הסכם הפשרה הוגש לבית המשפט קיבל תוקף של פסק דין והוחזר לידיה הנאמנות של ב"כ רשות המיסים, נוכח הצהרתה, לפיה: "... אנו מבקשים שהסכם הפשרה לא יסרק

למערכת מאחר שמדובר בדיון בדלתיים סגורות ואנחנו מבקשים לשמור על חסיונו.
המערער טען שאין טעם בהסדר זה אם צד ג' מבקש לקבל את פרטי הסדר הפרשה ולסכל את כוונת הצדדים לשמור על החיסיון, דבר שאושר על ידי בית המשפט.

13. ממגמת הפסיקה, עולה כי הביטוי "עניין הציבור" איננו מקפל בתוכו כל חטטנות ומידע "רכילותי", באשר להכנסותיו ועושרו של האדם, אלא, רק בשעה שנדונה מחלוקת וסוגיה מיסויית-משפטית, אשר יש בה כדי להשליך ולהשפיע על כלל הציבור יהא נכון לומר, כי אינטרס צנעת הפרט ייסוג מפני עקרון הפומביות.

14. שאלה המס הספציפית של המשיב אינה בעלת השלכה "ציבורית" כלשהיא, מעבר להשבעת רצון "מציצני" באשר להכנסותיו של אדם ולעושרו.

15. טענת המשיבים לפיה קיימת, כביכול, סוגיה אשר לה "חשיבות ציבורית" - הינה חסרת בסיס, היות שלא נדונה כל סוגיה משפטית אשר בית המשפט נדרש להכריע בה ואשר יש בה כדי להשפיע על הציבור. וזאת, לו אך מהטעם שהמשיבים הגיעו להסכם פשרה מחוץ לכותלי בית המשפט מבלי דיון ענייני במחלוקות גופן.

16. העניין דנן שונה לחלוטין מהמקרה שנדון בעניין ע"א 4825/97 גהל נ' פקיד השומה למפעלים גדולים פ"ד נה (2) 2001 ע' 4 (להלן: "ענין גהל") שם, נדונה שאלת פרסומו של הסכם פשרה, אשר הוגש לבית המשפט העליון תחילה, לצורך מתן תוקף לפסק דין ולאחר מכן חזרו הצדדים מהחלטתם ומחקו את ערעוריהם. שם, קובעת השופטת (בדימוס) דורנר, כי אין להסכם הפשרה, אשר הוגש לערכאת הערעור, חיסיון, הואיל והליך הערעור לבית המשפט העליון הינו בדלתיים פתוחות, והמערערים לא הגישו בקשה לסגירת הדלתיים ומשכך ויתרו על החיסיון, וכלשונה: "יוצא כי החיסיון המוטל מכוח סעיף 154(ג) לפקודה אינו חל כלל על הסכם הפשרה שהוגש בגדרי הליך שנוהל בדלתיים פתוחות."

17. בענייננו, מדובר בעניין שונה לחלוטין. עסקינן בדיון המתנהל בדלתיים סגורות בפני הערכאה הראשונה (ס' 154(ג) לפקודה). לא זו אף זו, בניגוד לעניין גהל, הצדדים לא ויתרו על החיסיון, אלא אף פנו, במסגרת הדיון לאישור הסכם הפשרה גופו ועמדו על הצורך בחסיונו במקרה דנן, וכך אף החליט בית המשפט!

18. מבחינה זו הוראת סעיף 70(א) לחוק בתי המשפט (שבגדרה הוגשה הבקשה), אינה רלבנטית כלל ולמעשה אין עניינה העיקרי של הבקשה בפרסום ה"דיון שהתנהל בבית משפט בדלתיים סגורות" (כלשון סעיף 70(א)), אלא בניסיון להשתמש בהליך השיפוטי על מנת לפרסם ידיעות על הכנסות של אדם, שהמבקשים (כמו כל אדם אחר) מנועים למוסרם לכל מאן דהוא (לבטח לציבור בכללותו). קרי, בקשה לפרסם את הסכומים הכלולים בהכנסתו של המשיב ו/או פרטים על הכנסתו.

טענות פקיד השומה

19. נוכח התנגדות המערער עמדת המשיב היא שאין מקום להיעתר לבקשה לאור הוראת סעיף 154(ג) לפקודה וסעיף 231 לפקודה, וכי יש להגן על חובת הסודיות הקבועה בדין.
20. בהתאם לסעיף 154(ג) לפקודה בכל הקשור לערעור מס הכנסה, קיימת הוראה ספציפית השוללת את פומביות הדיון אלא בהסכמת המערער. נוכח העובדה שהמערער מתנגד לבקשה אין להורות על פרסומה. מטרתה של הוראה ייחודית וספציפית זו שבפקודה נעוצה, בעקרון בדבר שומת מס אמת. מכאן, הצורך בשמירה על הסודיות, בכל הקשור לפרטים מהם ניתן ללמוד מהי הכנסתו של אדם, ובכלל זה מהו סכום המס שבמחלוקת.
21. הסכם הפשרה שנחתם בין הצדדים כולל אף הוא מידע פרטי של המערער, המוגן אף הוא כמידע סודי. עמדת פקיד השומה בעניין זה היא כי חשיפת הסכם הפשרה יש בה כדי להצביע על הכנסתו של המערער ועניין גובה הכנסתו של המערער מהווה משום "סוד מסחרי" עליו יש להגן.
22. העובדה שהמערער הינו "איש עסקים מוביל ומעורב במשק" כטענת המבקשים, אינה אמורה לשמש סיבה למתן היתר לפרסום גורף. חובת הסודיות אשר נקבעה בפקודה, ואשר מטרתה – כאמור – שמירה על העיקרון בדבר שומת מס אמת, אינה פסה מן העולם מחמת שמדובר ביחיד שהינו "איש עסקים מוביל", כנטען.

תגובת המבקשים לטיעוני המשיבים

23. מהלכת גהל עולה, כי הנטל לשכנע שקיים צידוק ענייני להוצאת צו איסור פרסום חל על בעל-הדין החפץ בהוצאתו, קרי- המשיב. ודוק- נכון לכתובת שורות אלה לא הוגשה ע"י המשיב כל בקשה לאיסור פרסום. במצב דברים זה, ונוכח הכלל הידוע במשפט ארצנו לפיו "אין לו לדיין אלא את שענינו ראות", יש לקבוע כי המשיב לא הוכיח בפני בית המשפט שקיים צידוק לחריגה מעקרון פומביות הדיון.
24. הכלל שנקבע בפסיקה הוא שהפרסום הוא הכלל ואיסור הפרסום הוא החריג. די באמור כדי להורות על קבלת הבקשה וזאת בהיעדר טעמים מוכחים לסטייה מעקרון הפומביות.
25. טענת המשיב לפיה כפיהם של המבקשים "אינן נקיות" אינה נכונה ואינה ממין העניין ונדחתה על ידי בית המשפט העליון. קבלת עמדה זו תביא לחסימה אוטומטית של דרכם של כלי תקשורת לבקש להתיר פרסום של הליכים משפטיים.
26. אין בכוחם של הצדדים להתנות על פומביות הדיון למרות שההליך התנהל בדלתיים סגורות, לאחר שהוא הסתיים וניתן פסק דין שנתן תוקף להסדר הפשרה אליו הגיעו

הצדדים, לא היו רשאים הצדדים לבקש להמשיך "לשמור על חסיונו" של ההליך. אין בכוחם של הצדדים להתנות על פומביות הדיון. הצדדים לא היו רשאים לוותר, בשמו של כלל הציבור בישראל, על זכותו החוקתית לקבל דיווח על הליך משפטי.

דיון והכרעה

הבקשה מתייחסת לערעור מס הכנסה שהגיש המערער על שומות שהוצאו לו לשנות המס 2006-2007, ובגדרה עותרים המבקשים לפרסם פרטים אודות הערעור והסדר פשרה. זאת, נוכח עקרון הפומביות ו"זכות הציבור לדעת".

27. המסגרת הנורמטיבית

סעיף 3 לחוק יסוד: השפיטה, קובע את עיקרון פומביות הדיון ולפיו :

"בית משפט ידון בפומבי, זולת אם נקבע אחרת בחוק או אם בית המשפט הורה אחרת לפי חוק".

סעיף 154 (ג) לפקודה מסייג או מצמצם את הזכות לפומביות הדיון כשמדובר בערעור מס הכנסה המתנהל בבית המשפט המחוזי ולפיו:

"כל ערעור לפני בית המשפט המחוזי לפי פרק זה יישמע בדלתיים סגורות, אם לא הורה בית המשפט הוראה אחרת לפי בקשת המערער"

סעיף 70 (א) לחוק בתי המשפט (נוסח משולב), תשמ"ד-1984, מבהיר שמשמעות עובדת קיום דיון בדלתיים סגורות היא איסור פירסום:

"לא יפרסם אדם דבר על דיון שהתנהל בדלתיים סגורות אלא ברשות בית המשפט".

כך גם יש לתת את הדעת להוראת סעיפים 231-235 לפקודה – שורה של סעיפים, שעניינם שמירת סודיותו של מידע הקשור בנישומים. סעיפים שנועדו להגן על כך שלא ייחשפו פרטים המתייחסים **"להכנסתו של אדם או לפרט שבהכנסתו"**, כך למשל בהתאם לסעיף 231 (א) שכותרת השוליים שלו היא חובת סודיות, מבהירה כי מי שמטפל בביצוע הוראות הפקודה חייב לראות בכל מידה שמגיע לידי שמתייחסים להכנסתו של אדם **כדבר שבסוד** ובלשונו:

הממלא תפקיד רשמי בביצוע הפקודה, או המועסק בביצועה, חייב לראות כל תעודה, ידיעה, דו"ח, רשימת שומה או העתק מהם, והם מתייחסים להכנסתו של אדם או לפרט שבהכנסתו כדבר שבסוד ושבמהימנות אישית ולנהוג בהם על דרך זו.

28. כך גם יש ליתן את הדעת להוראות החוק שעניינן מניעת פגיעה בפרטיותו של אדם כדוגמת הוראות סעיפים 2(7) עד 2(10) לחוק הגנת הפרטיות והעבירה הפלילית שבסעיפים 5 ו-6 לחוק הגנת הפרטיות תשמ"א 1981 (להלן: "חוק הגנת הפרטיות").

דיון

29. בענייננו, התנאי שקבוע בסיפא לסעיף 154(ג) לפקודה לא התקיים, באשר המערער לא הגיש כל בקשה. הבקשה הוגשה על ידי עיתון כלכליסט והעיתונאית הדר קנה שאין מחלוקת שהם זרים להליך. יש בדין הוראה מפורשת באמצעותה רשאים צדדים זרים לבקש עיון בתיק בית המשפט.

30. זכות העיון בתיקי בית המשפט של מי שזר להליך, מוסדרת בתקנות בתי המשפט ובתי הדין לעבודה (עיון בתיקי בית משפט), התשס"ג-2003 (להלן: "תקנות העיון"). סעיף 4(א) לתקנות קובע כי "כל אדם רשאי לבקש מבית המשפט לעיין בתיק בית המשפט ובלבד שהעיון בו אינו אסור על-פי דין". תקנה 4(ד) לתקנות מוסיפה ומונה את השיקולים שעל בית המשפט לשקול, בקובעה כי "בבואו לשקול בקשת עיון, ייתן בית המשפט את דעתו, בין השאר, לעניינו בתיק של המבקש, לעניינם של בעלי הדין ושל מי שעלול להיפגע כתוצאה מהעיון, וכן לסבירות הקצאת המשאבים הנדרשת לשם היענות לבקשה". היקפו של העיון מוסדר בתקנה 4(ו) לתקנות, לפיה "החליט בית המשפט להתיר את העיון, רשאי הוא לקבוע כהחלטתו כל תנאי או הסדר הדרושים כדי לאזן בין הצורך בעיון לבין הפגיעה אשר עלולה להיגרם לבעלי הדין או לצד שלישי בשל העיון, לרבות השמטת פרטים, הגבלת מספר המעיינים ונקיטת אמצעים למניעת זיהום של בעלי דין או אנשים אחרים; בית המשפט רשאי להגביל את היקף העיון ולהתנותו בתנאים, אם ראה כי הקצאת המשאבים הנדרשת מחייבת זאת". פסקי הדין שדנו בתקנות התוו את אמות המידה והעקרונות שיש לילך בהם כשמוגשת בקשה בהתאם לתקנות העיון בכלל ולגבי עיון בתיקי מיסוי בפרט (ראו החלטתו של כב' הרשם מרזל (כתוארו אז) ע"א 8849/01 עו"ד צבי סבוב נ' פז-גז חברה לשווק בע"מ

מיום 15/2/2005 פורסם בנבו; עא 1651/08 ער"ד שי עינת (ר"ח) נ' ממנה מע"מ גוש דן החלטתה של כב' הרשמת (כתוארה אז) גאולה לוין מיום 27/7/08 פורסם בנבו).

משום מה במקרה דנן המבקשים בחרו שלא לעשות שימוש בתקנות העיון.

31. בסעיף 17 לבקשה טענו כי הם בעלי מעמד בבקשה מעין זו להתרת הפרסום, המבקשים בחרו להסתמך על בש"פ 6878/98 הארץ ואח' נ' מדינת ישראל ונחום מנבר, (פורסם בנבו), שבו נקבע כי: "הדיון בבקשת רשות פרסום כאמור, מהווה הליך עצמאי ונפרד מן ההליך נושא הדיון בתיק העיקרי, פלילי או אזרחי ; והוא מתנהל במסגרתו של ההליך העיקרי כ"הליך נלווה". מוגשת הבקשה על ידי מי שהוא "זר" להליך העיקרי, יזומנו לדיון בה גם הצדדים להליך העיקרי...". יש לי ספק בדבר תקפותה של פסיקה זו משנת 98 לאחר התקנת תקנות העיון משנת 2003.

32. המשיבים לא התייחסו כלל לעניין זה ולא טענו דבר על העובדה שהבקשה לא הוגשה מכח תקנות העיון] שמתוות אמות מידה לאיזון בין האינטרסים לכשמוגשת בקשת עיון, ולכן לא ראיתי להתייחס לתקנות במסגרת החלטה זו.

האם עצם העובדה שהוגש ערעור מס אסורה בפרסום

33. המערער טען שמכח חוק הגנת הפרטיות כל עוד לא פרטו המבקשים את זהות המקור שמסר להם את המידע החסוי נשוא בקשתם, יש למחוק על הסף את בקשתם. המערער מבסס טיעונו על הוראת נוכח הוראת סעיף 234 לפקודה האוסרת על כל אדם למסור או לעשות שימוש במידע סודי על שומות הזולת, אליבא דמערער מתעורר החשד שעצם מסירת המידע, נשוא הבקשה, למבקשים נעשה תוך כדי הפרת האיסור הנ"ל בידי המקור והפרת הוראות סעיפים 2 (7) ו- 5 לחוק הגנת הפרטיות. עוד מוסיף המערער וטוען שאם המקור הוא איש רשות המיסים עצמה, הרי מתעורר חשד נוסף, שמסירת המידע למבקשים נעשה גם תוך הפרת חובת הסודיות אשר קבועה בסעיף 231(א) לפקודה.

34. לטעמם של המבקשים המדובר בטענה משוללת יסוד, שאינה ממין העניין ואין לה כל רלוונטיות לבקשה זו. העיתון אינו צריך, ואף אינו רשאי, לחשוף את מקורותיו החסויים טענת המשיב כי פניית העיתון לבית המשפט נעשתה על בסיס מידע "חסוי" שנמסר לו שלא כדין מובילה לאבסורד. קבלת עמדה זו תביא לחסימה אוטומטית של דרכם של כלי תקשורת לבקש להתיר פרסום של הליכים משפטיים. זהו דבר שאינו מתקבל על הדעת ואף יש בו פגיעה במעמדה של העיתונות כ"זרוע הארוכה של הציבור", כפי שהוכר בפסיקה המבקשים מסתמכים על בש"פ 658/88 חסן נ' מדינת

ישראל – פורסם בנבו וב"ש 298/86 בן ציון ציטרין נ' בית הדין המשמעתי של לשכת עורכי הדין במחוז תל אביב (פורסם בנבו).

35. אכן טענת המערער לעניין זה היא ספקולטיבית, מאחר שכל עוד לא ידוע מה המקור לידיעה, לא ברור אם מאן דהוא אכן הפר את החובה המוטלת עליו. לא זו אף זו, השאלה היא עד להיכן מגיעה תחולתו של סעיף 154 (ג) לפקודה האם הוא חל גם על עצם הגשת הערעור אם לאו. כב' השופט אלטוביה דחה את בקשת נישומה ליתן צו איסור פרסום גורף גם על עצם ההליך ואסר פרסום כל פרט שיש בו משום חשיפת סודות מסחריים או עסקיים או כל מידע בקשר עם פרטי הכנסתה של המבקשת. (ראו בש"א (ת"א) 4023/06 אורלי וינרמן נ' פקיד שומה תל אביב 3 פורסם בנבו 21/2/06 (להלן: "עניין וינרמן"). תמים דעים אנכי עם עמדה זו לפיה אין בעצם פרסום הידיעה שמתנהל הליך שומתי בין נישום לשלטונות המס, כדי להפר את הוראות החיסיון.

36. שני הצדדים כאחד מסתמכים בעיקר על שני פסקי דין האחד הוא עניין גהל שאוזכר לעיל והשני ע"א 2800/97 נתן ליפסון ואח' נ' זרח גהל ואח', פ"ד נג (3), 714 (להלן: "עניין ליפסון"),

בעניין ליפסון הגישו הנישומים (זרח ועדנה גהל) לבית המשפט המחוזי ערעורי מס הכנסה על שומות מס שהוצאו לזרח גהל. הדיון התנהל בדלתיים סגורות. הנישומים הגישו בקשה לבית המשפט המחוזי במטרה לאסור את הפרסום. פקיד השומה סבר בתשובתו כי יש לפרסם את פסק הדין ואל עמדתו זו הצטרפו עיתונאי עיתון הארץ, נתן ליפסון, והוצאת עיתון הארץ בע"מ כמשיבים נוספים. בית המשפט המחוזי קיבל את הבקשה לאסור על הפרסום, מן הטעם שההליך התנהל בדלתיים סגורות. עובדותיו של עניין ליפסון הולמות את המקרה דנן.

37. בית המשפט העליון קבע שגם כאשר הדיון התקיים בדלתיים סגורות, לא יצווה בית המשפט על איסור פרסום של פסק דינו, אלא אם שוכנע כי התכלית שלשמה נסגרו הדלתיים נותרה בעינה. לעניין זה שומה על בית המשפט להקפיד על כך שאיסור הפרסום יהיה במידה שאינה עולה על הנדרש. לפיכך מקום שבו ניתן להשיג את התכלית שלשמה התקיים הדיון בדלתיים סגורות על ידי פרסום חלקי של פסק הדין, יש להורות על דרך זאת. (עניין ליפסון ע' 719 ג – ד).

לפיכך ההכרעה בבקשה תיגזר מהתשובה לשאלה מה תכליתו של סעיף 154 (ג) לפקודה שהורה על קיום הדיון בדלתיים סגורות.

38. גם לשאלה זו תשובה בפס"ד ליפסון הנ"ל. סעיף 154 (ג) לפקודה נועד להגן על אינטרס הציבור וכשמדובר במיסוי משמעותו גביית מס אמת. אם יתאפשר לנישום למסור מידע מלא על עסקו והכנסותיו, בלי לחשוש לגילוי סודות מסחריים, ימסרו דיווחים שלמים ומלאים מה שיביא בהכרח לגביית מס אמת. לכן אישור הפרסום חל רק על גילויים שגילה הנישום מיזמתו בדבר עסקו והכנסותיו:

"סעיף 154(ג) לפקודת מס הכנסה [נוסח חדש] לא נועד להגן על האינטרס הפרטי של הנישום, אלא על אינטרס הציבור. מטרתה של ההוראה הינה גביית מס אמת, ולשם השגת מטרה זו בלבד מנוהל ההליך בבית־המשפט המחוזי בדלתיים סגורות. זאת, על־מנת לאפשר לנישום למסור מידע מלא על עסקו והכנסותיו, בלי לחשוש לגילוי סודות מסחריים. איסור הפרסום של פסק־הדין עשוי לחול רק על גילויים שגילה הנישום מיזמתו בדבר עסקו והכנסותיו." (ענין ליפסון בע' 719 ה – ז)

הוראת החיסיון שתוארה מהווה חלק ממערך חקיקת המס בישראל, ויש לבחון אפוא את יסוד התכליות הכלליות של דיני המס על מנת לקבוע את תחום החלות של הוראת החיסיון.

במעגל הקרוב התכלית המונחת ביסוד חקיקת מס היא הבטחת הכנסה לאוצר המדינה. תכלית זו לרוב היא המטרה המיידית, אך אין היא המטרה היחידה. מאחורי המטרה המיידית עשויות לעמוד מטרות נוספות בעלות אופי חברתי. מס הוא מכשיר חברתי. באמצעותו נלחמת החברה בתופעות הנתפשות כשליליות. הוא מעודד פעולות שרוצים לעודדן ומרתיע מפני פעולות שרוצים למונען. הוא מפתח מקורות טבעיים ואנושיים. הוא מעודד תעשייה, מדע ומחקר. הוא מביא לחלוקה-מחדש של אמצעי-הייצור. כל אלה ורבים אחרים, הם יעדים של דיני המסים" (ראו ברק, פרשנות, בעמ' 434).

פי שהובהר לעיל בעניין ליפסון, הוראת החיסיון שבסעיף 154 (ג) באה לשרת תכלית כפולה: לטובת הנישום והמדינה כאחד. הוא נקבע לטובת הנישום, כדי להניעו למלא את חובתו, ולגלות את הכנסתו לפקיד השומה ללא חשש שהידיעה תגיע לכל מקום אחר; לטובת המדינה, בכך שזהו אחד האמצעים להגיע לגביית מס אמת" (בג"צ 207/70 **יהלומי נ' שר האוצר**, פ"ד כה(1) 126 בעמ' 128 להלן: **"עניין יהלומי"**). בעניין גהל צוין כי:

"סעיפים אלה מקנים חיסיון למסמך או לידיעה שהגיעו אל ממלא תפקיד רשמי לפי הפקודה. תכליתו של חיסיון זה ... היא לאפשר לנישומים לפרוס

בפני רשויות המס מידע הנוגע לעסקיהם ולהכנסותיהם בלי לחשוש כי מידע זה יחשוף לעין כול את סודותיהם המסחריים. ... במובן זה פועל החיסיון אף לטובת המדינה, המבקשת לגבות מס אמת מן הנישומים, ולשם כך נזקקת למידע שהם מספקים" (עניין גהל בע' 439 ראו גם ע"פ 186/60 היועץ המשפטי נ' מוגילניצקי, פ"ד טו (1) 132, 135 (1961); וכן ראו עעם 398/07 התנועה לחופש המידע נ' מדינת ישראל - רשות המיסים פורסם בנבו 23.9.08 להלן: "עניין חופש המידע")

החסיונות בדיני המס הינם אפוא בעלי חשיבות אישית ומערכתית כאחת: אישית, על שום שהם מונעים שימוש לרעה במידע המצוי בידי רשויות המסים בהתייחס להכנסותיהם של הנישומים ובכך מגנים על פרטיותם של אזרחי המדינה.

מידע על אודות הכנסותיו של נישום פוגע בפרטיותו ובסודותיו המסחריים, שהגנה עליהם היא בבסיס תכליתה של חובת הסודיות (ע"א 8849/01 סבוב נ' פז-גל חברה לשווק בע"מ, פ"ד נט(5) 385, 595 (2005)). ומערכתית, על שום שבזכות ההגנה המסופקת באמצעותם לפרטיותם של נישומים, מתמרצים אלו לדווח דיווח אמיתי ומלא לרשויות המס, כאשר בד בבד, מספקים החסיונות הגנה למקורות המידע של הרשויות.

שני אלו יחד תורמים להגשמת המטרה הכללית של גביית מס-אמת מן הציבור ומשכך מקדמים את פעולתה התקינה של מערכת גביית המסים במדינה.

חשיבותן של התכליות האמורות, אסור שתשכיח מאיתנו כי נקודת המוצא הכללית והעקרונית הינה שחיסיון אינו הכלל, אלא החריג לכלל. למרות שהדין מכיר במצבים של חיסיון, ואולם מנגד הודגש לא פעם גם, כי אין להתיר חיסיון מעבר לנדרש ולמתחייב מן התכליות העומדות ביסודו.

הנשיא ברק ציין ברע"א 291/99 ד.נ.ד. אספקת אבן ירושלים נ' מנהל מס ערך מוסף, פסקה 18 ([פורסם בנבו], 14.4.2004 להלן: "עניין ד.נ.ד").

"תכליתו העיקרית של החיסיון בדיני המס היא הגנה על הנישום ועל זכותו לפרטיות. זכותו של הנישום לדעת, שהמידע הרב שנאצר אודותיו אצל רשויות המס ישמש לצרכי שומה בלבד ... לחובת הסודיות תכליות נוספות – "פנים מיסיות" – שנועדו לשפר ולייעל את הליכי השומה והגבייה. כך, מונח, שהבטחת הסודיות תקדם שיתוף פעולה כן ומלא של הנישום עם רשויות המס; בהעדר הסודיות, הוא עלול להירתע ממסירת נתונים, שחשיפתם עלולה לפגוע בו. בנוסף, יש בסודיות כדי לקדם שומת אמת, בדרך של הבטחת חשאייות מקורות המידע ואמצעי החקירה של רשויות המס. ... אך אין הצדקה לנטיית רשויות המס – ובענייננו מנהל מס ערך מוסף – לעשות שימוש מרחיב ומוגזם בחובת הסודיות, מקום שתכליותיה אינן מחייבות זאת. ... נמצא, כי הוראות הסודיות אינן

משנות את הכלל בדבר גילוי. הן אך מצדיקות סודיות אם מתקיימת תכלית הוראת הסודיות, ותכלית זו גוברת על תכליות אחרות. הכלל הוא, אפוא, כלל הגילוי גם בדיני המס."

השאלה הצריכה הכרעה הינה אפוא האם תכליות הוראת החיסיון כפי שתוארו מצדיקות את החלתה גם על המידע המבוקש דהיינו פרסום הליך הערעור וחשיפת הסכם הפשרה של המערער עם שלטונות המס. כפי שעולה מהדברים דלעיל הכרעה בשאלה זו מצריכה איזון בין התכליות העומדות בבסיסו של החיסיון לבין תכליות אחרות המצדדות בגילוי הסכם הפשרה.

הזכות לפרטיות כנגד זכות הציבור לדעת

הזכות לפרטיות

39. הזכות לפרטיות מעוגנת הן כזכות חוקית במסגרת חוק הגנת הפרטיות והן כזכות חוקתית-על-חוקית במסגרת **חוק יסוד: כבוד האדם וחירותו**, אשר קובע בסעיף 7(א) כי "כל אדם זכאי לפרטיות ולצנעת חייו". שמירת פרטיותו של הנישום ובכלל זאת מניעת החשש שמא פרטים הנמסרים על-ידו לרשויות המס יגיעו לגורם אחר או שיעשה בהם שימוש למטרות זרות מאלו שלשמן נמסר, הוכרה בחוקי המס השונים כאינטרס הראוי להגנה רחבה. כפי שראינו, הגנת פרטיותם של הנישומים הינה אחת מהתכליות העיקריות, אם לא העיקרית שבהן, העומדות ביסוד הוראות החיסיון בדיני המס (ראו עניין חופש המידע בסעיף 40).

40. חוק הגנת הפרטיות
עצמו אינו מספק הגדרה ממצה למונח פרטיות, אלא מתאר מקרים שונים המהווים פגיעה בפרטיות, ובין היתר קובע כי פגיעה בפרטיות הינה "שימוש בידיעה על ענייניו הפרטיים של אדם או מסירתה לאחר, שלא למטרה שלשמה נמסרה" (סעיף 2(9) לחוק הגנת הפרטיות). בנוסף, סעיף 23ב(א) לחוק הגנת הפרטיות מסדיר באופן ספציפי את הסוגיה של מסירת מידע מאת גוף ציבורי, תוך שהוא קובע את הכלל לפיו "מסירת מידע מאת גוף ציבורי אסורה, זולת אם המידע פורסם לרבים על פי סמכות כדן, או הועמד לעיון הרבים על פי סמכות כדן, או שהאדם אשר המידע מתייחס אליו נתן הסכמתו למסירה". הביטוי "מידע" מוגדר בסעיף 7 לחוק הגנת הפרטיות כ"נתונים על אישיותו של אדם, מעמדו האישי, צנעת אישיותו, מצב בריאותו, מצבו הכלכלי, הכשרתו המקצועית, דעותיו ואמונתו".

כפי שיובהר להלן לטעמי המידע המבוקש הוא בגדר מידע גם על ענייני הפרטיים של המערער וכן יש במידע כדי להצביע על מצבו הכלכלי. ניתן בהחלט ללמוד על שני גורמים אלה מתוך לימוד הסכם הפרשה. דהיינו ניתן ללמוד על הסכום שבו המערער מכר אחזקותיו בחברה מידע שהוא פרטי וכלכלי כאחד.

ההלכה היא אפוא שמידע הנוגע להכנסתו ולמצבו הכלכלי של אדם חוסה תחת הגנת הפרטיות, ושימוש בו בלא הסכמתו פוגע בפרטיותו (ראו בע"מ 3542/04 סלס נ' סלס (פורסם בנבו), 20.6.2005),

זכות הציבור לדעת

41. זכות הציבור לדעת נתפסת כחיונית לצורך הגשמת זכות היסוד החוקתית של הפרט לחופש ביטוי:

"זכות הציבור לדעת הינה אחד מנגזרי המרכזיים והחשובים של חופש הביטוי, שכמאמרו של השופט אגרנט ... מהווה "זכות עילאית" בשיטתנו. אכן, בלא היכולת להחליף דיעות, להפיץ ידיעות ולקבלן, אין חופש הביטוי יכול להתממש ... וכשם שהשמירה על חופש הביטוי מהווה ערובה ראשונה במעלה לקיומו של התהליך הדמוקרטי ולהבטחתן של זכויות יסוד אחרות ... כך אף כיבודה של זכות הציבור לדעת מהווה תנאי להגשמתו של חופש הביטוי" (בג"צ 5771/93 ציטרין נ' שר המשפטים, פ"ד מח(1) 661, 673 (1993), להלן: "עניין ציטרין").

42. רציונל שני עליו מתבססת הזכות למידע עניינו בתפיסת הרשות הציבורית כנאמן הציבור ולפיכך כמי שמחזיקה במידע המצוי ברשותה בנאמנות עבור הציבור (ראו עע"מ 8282/02 הוצאת עיתון "הארץ" בע"מ נ' מדינת ישראל, משרד מבקר המדינה, פ"ד נח(1) 465, 472 (2003), להלן: "עניין הוצאת עיתון הארץ).

43. לא זו אף זו, הזכות למידע מהווה כלי מרכזי לפיקוח על תקינות פעולותיה של הרשות הציבורית ולהבטחת הגשמת עקרונות המשטר הדמוקרטי. בהיבט זה, חופש מידע הוא תנאי חשוב ומהותי ליכולתו של הציבור לבקר את הרשויות הציבוריות. הוא יוצר שקיפות באשר למדיניותה של הרשות ובאשר להחלטותיה ולדרכי פעולתה. זו, מחד גיסא מאפשרת לציבור להתחקות אחר אופן פעולת הרשות ולבקר, ומאידך גיסא יש בה כדי לגרום אף לרשות עצמה לשפר את פעולתה בידעה כי היא חשופה באופן תמידי לעינו הביקורתית של הציבור.

הכרעה

44. במוקד הערכים המתמודדים ניצבות אפוא מצד אחד הזכות לפרטיות ומהצד השני זכות הציבור לדעת, כאשר לצד כל אחת מהן אינטרסים ציבוריים נוספים, אשר כאמור, בחלקם תומכים במסירת המידע המבוקש ובחלקם תומכים באי-מסירתו.

כאמור הזכות לפרטיות מעוגנת הן כזכות חוקית מכוח חוק הגנת הפרטיות והן כזכות יסוד חוקתית מכוח חוק יסוד: כבוד האדם וחירותו. פן נוסף חשוב לענייננו של זכות זו, נובע מהיותה של הזכות אחת מהתכליות העיקריות העומדות בבסיסן של הוראות החיסיון בדיני המס כדוגמת סעיף 154 (ג) לפקודה.

45. אשר לזכות הציבור לקבל מידע מהרשות הציבורית, הגם שזו אינה מוזכרת במפורש בחוק יסוד: כבוד האדם וחירותו, נהנית גם היא ממעמד מיוחד בשיטתנו. היא נתפסת כאחת מאבני היסוד של חברה חופשית וכתנאי הכרחי לקיומו של משטר דמוקרטי ומקובל לראות בה אחד מן ההיבטים של חופש הביטוי.

46. המבקשים טענו כי המערער הינו "איש עסקים מוביל ומעורב במשק, שהיה מבכירי "קבוצת אריסון השקעות" ושימש למעלה מעשור כיו"ר בנק הפועלים". עוד ובנוסף, טוענים המבקשים כי המערער מכר במהלך שנת 2006 את כל אחזקותיו בחברת אריסון אחזקות לגב' שרי אריסון, וכי "ככל הידוע למבקשים תמורת מכירת מניותיו, קיבל מר נחמה סכום הנאמד במאות מליוני שקלים". המבקשים עוד מוסיפים כי ככל הידוע להם נדרש המערער לשלם מס בשיעור מלא בגין התמורה שקיבל בעסקה האמורה וכי הוגש לבית המשפט ערעור זה, במסגרתו הגיעו הצדדים להסכם פשרה שקיבל תוקף של פסק דין. לטענת המבקשים קיים עניין ציבורי רב בעסקת מכירת אחזקותיו של המערער בקבוצת אריסון השקעות, המצדיק את התרת פרסום פרטי הערעור ופרטי הסכם הפשרה.

47. המבקשים צרפו קטעני עיתונות מהם עולה כי על פי הידוע מכר המערער כ 17% מאחזקותיו תמורת סכום הנאמד ב 500 מיליון ₪. על פי הערכה בקיזוז הלוואה שקיבל בעבר לרכישת מניותיו בחברה לפני 14 שנה, יישאר נחמה עם סכום של כחצי מילארד שקל נטו (אתר NRG)

בקטע עיתונות אחר שהובא לעיוני נכתב כי ההערכה היא שמדובר בסכום הגבוה משמעותית מ - 100 מיליון דולר. (גלובס)

בקטע עיתונות נוסף נכתב שמדובר בסך של 140-150 מיליון דולר, מחיר הנמוך מהשווי בשל החזר הלוואה של נחמה מהחברה לצורך רכישת המניות.

מקטעי העיתונות שצורפו עולה שאין מידע מדויק אודות העיסקה וברור שהמערער בחר שלא לנדב מידע לאמצעי התקשורת תוך שמירה על פרטיותו ועל פרטי הכנסותיו מעיסקת מכירת המניות.

48. כפי שהובהר לעיל, המדובר במידע כלכלי מובהק שיש בפרסומו כדי לפגוע בפרטיותו של המערער. העובדה שהמערער הינו כטענת המבקשים איש עסקים מוביל ומעורב במשק, אינה אמורה לשמש סיבה לפגוע בפרטיותו. חשיפה מלאה של הסכם הפשרה תביא בהכרח לחשיפת הכנסותיו של המערער. שכן כל מי שעניו בראשו, יכול על נקלה לגזור מסכום המס הנדרש את הכנסותיו של המערער לשנים האמורות. כפי שנכתב בתגובת המערער המדובר על שומות שהוצאו לו לשנות המס 2006-2007. נוכח העובדה שניתן לגזור מתוך הנתונים שבהסכם הפשרה את שיעור השתכרותו ורווחיו של המערער לשנים האמורות מדובר במידע פרטי שחוסה תחת חיסיונו של סעיף 154 (ג) לפקודה וחוק הגנת הפרטיות כאחד.

49. יחד עם זה, זכותו של הציבור לדעת כמה היטיב הסדר הפשרה עם המערער. דהיינו מה שיעור ההפחתה שלו זכה המערער. המדובר במידע הקשור למדיניות שלטונית המס שאפשר שיש בו כדי להשליך על הסכמי פשרה אחרים שנערכים בין שלטונות המס לנישומים.

מן הראוי לציין שלא נערך בפני בית המשפט כל דיון לגופו של עניין ואין בהסכם הפשרה שקיבל תוקף של פסק דין כל הכרעה בסוגיה משפטית.

50. בעת שהסכם הפשרה הוגש לבית המשפט ביקשו הצדדים שהסכם הפשרה לא ייסרק למערכת המחשוב מאחר שמדובר בדיון בדלתיים סגורות והצדדים ביקשו לשמור על חיסיונו. בית המשפט אישר את הבקשה נתן תוקף של פסק דין להסכם והעביר את הסכם הפשרה לידיה הנאמנות של ב"כ המדינה. לאחר מכן בהוראת בית המשפט ההסכם הופקד בכספת של בית המשפט. ההסכם לא נסרק למערכת על מנת שלא ייחשף עקב תקלה מיחשובית.

התוצאה היא שאינני נעתר לבקשה כפי שהוגשה, אך מתיר לפרסם שהסכם שעל המערער לשלם על פי הסכם הפשרה מייצג הפחתה של כ - 28% מהמס הראשוני שנדרש ממנו על ידי פקיד השומה (מן הראוי לציין שהשומה נעשתה בהתחשב בשתי חלופות. השיעור הנקוב לעיל מייצג את ההפחתה מהשומה הראשונית הגבוהה יותר מבין החלופות האמורות ומבוססת על תדפיס שומה 09 שהופק על ידי פקיד השומה וצורף לכתבי ביי דין).

לא ראיתי מקום לעשות צו להוצאות כל צד ישא בהוצאותיו.

אני מעכב את ביצועה של החלטה זו למשך 7 ימים מהיום. באין החלטה אחרת, ניתן לפרסם את ההחלטה החל מיום 5/6/13. המזכירות תעביר ההחלטה לב"כ הצדדים מיידית ותוודא טלפונית קבלתה בידי ב"כ המערער.